

Theodora Lang

Gravstedet er simpelt med en plade ved siden af et stort trækors. Et gravsted der på mange måder fortæller en masse om den person Theodora Lang var. Lille, ydmyg og stærk i sin kristne tro. Hun kommer fra beskedne kår og ender med at kæmpe for kvinders ligestilling og uddannelse.

Som et smukt symbol ligger hendes tro støtte gennem mange år Anne Høltzerman på den anden side af det store trækors.

Fra Silkeborg blev handelsstad og indtil Theodora Lang ankommer, har silkeborgenserne oplevet et børneboom og en kommunal skole som ikke kan følge med.

Befolkningens respekt for

Theodora Lang og Anne Høltzermann. Anna Høltzermann var den ene af de to unge piger, som tog imod, da Th. Lang ankom med toget en novemberaften i 1882. Deres bekendtskab udviklede sig til et livslangt samarbejde i og om skolen. Anna Høltzermann var den trofaste støtte for Th. Lang, som nok var en kendt, men også isoleret skikkelse i byen.

Borgerskolen kunne være på et meget lille sted. Dette betød at privatskolerne blomstrede. Omkring 1890 fandtes 12 privatskoler i byen. To af dem havde kvalitet og kapacitet til at overleve. Det var Kirkeskovs Realskole og Th. Langs Pigeskole.

I 1882 lå der en lille privatskole i Nygade 14. Den havde 16 piger som elever og havde til huse i en bygning, som ejedes af en af forældrene. Men skolen manglede en lærerinde. To foregående lærerinder var brudt sammen, fordi de ikke kunne styre eleverne. Et par borgerdøtre fra Silkeborg gjorde, hvad de kunne for at holde skolen oven vande, indtil man fandt en ny skolebestyrerinde.

Hun kom fra København den 23. november 1882, lille af vækst, ydmyg og stærk i sin kristne tro. Det sidste har nok hjulpet hende, da hun så skolestuen med et ramponeret bord og 16 vidt forskellige stole, som tilhørte eleverne. Hun hed Theodora Lang, var 27 år gammel og nyuddannet fra Zahles Seminarium. Theodora Lang havde succes fra starten, selv om de praktiske og økonomiske forhold mildt sagt var beskedne. Allerede året efter var elevtallet fordoblet.

I 1885 vovede Th. Lang springet og begyndte at bygge sin egen skole. Hun fik overladt den sidste af de pionergrunde, som Christian 8. havde skænket den nye by.

Theodora Langs imperium startede monumentalt. Billedet viser arkitekt Rosens bygning kort efter indvielsen i 1886. Arealet mellem Skoletorv og Drewsensvej ligger ubebygget hen. Men både brosten og gaslys er nået ud til det pædagogiske udviklingsområde.

Den første bygning blev taget i brug i 1886. Arkitekten var Anton Rosen. Huset indeholdt lokaler til undervisning, privatbolig samt elevværelser, idet der tidligt tilknyttedes en kostafdeling, Skolehjemmet.

Nu gik det stærkt. I 1888 havde skolen 86 elever. I 1891 oprettede frk. Lang som den første i Danmark og efter fransk forbillede et forskolelærerindeseminarium. Nu ville der i løbet af et par år mangle en øvelsesskole til seminariet. Den kom i 1894, da man fik overladt 60 børn fra Borgerskolens pigeklasser. Hermed kunne der oprettes en mønsterskole i forbindelse med seminariet. Kommunalbestyrelsen kom derved på en billig måde ud af et pladsproblem i den offentlige skole.

I 1900 nåede Theodora Lang så det, som nok må siges at være hendes drømmes mål: oprettelsen af et rigtigt seminarium for kvinder. Den utrolige dynamik, som drev det nye skolekompleks frem, kom fra Theodora Lang. Det var i tidens ånd, at hun kæmpede for kvindens ligeberettigelse. Kvindens rolle skulle være andet og mere end den underdanige. En pige skulle have et selvstændigt liv og ikke indskrænke sig til at være tjenerinde. Målet var ligeværd. Midlet hertil var opdragelse og uddannelse.

Pædagogisk var frk. Lang optaget af forbindelsen mellem det faglige og det praktiske. I skolen skulle hånd og ånd følges, og i hendes skoler blev praktiske, kreative og musiske aktiviteter introduceret og dyrket. I skolestuen lagdes der vægt på det hjemlige. Eleven blev taget ved hånden, åndeligt og praktisk. Hverdagslivet levedes ud fra en klart kristen tankeverden. Og det drejede sig om ligeværdighed.

Det siger sig selv, at det var et engageret og entusiastisk lærerkollegium, som samledes om skolen. Det gjaldt om at give eleverne medspil og modspil, og midlet var - bl.a. - et unikt samarbejde. Karakteristisk for skolen var en lang række,

Detaljer i og omkring Th. Langs hovedbygning har rødder i jugendstilen. Foto © Lars Bay.

fortrinsvis ugifte, kvinder, som levede for og med deres arbejde. Om dem siger Suzanne Brøgger i nogle betragtninger over sin skoletid i Silkeborg: "Alle disse frøkener udmærkede sig ved ikke at have påtaget sig et job, men derimod at have underkastet sig et kald - som altså ikke hørte ind under afdelingen for spøg og skæmt. Det vil aldrig blive opklaret, hvem der drog mest fordel af denne generøse opofrelse..."

Efter systemskiftet i 1901 nedsattes en kommission, som skulle udarbejde forslag til ny lov om højere almenskoler. Th. Lang var med, og da loven kom i 1903, oprettede man straks en 1. mellem på skolen i Silkeborg. Men da mellemskolen byggede op til gymnasiet, var det en logisk konsekvens, at Langs skoler i 1907 tog sin gymnasieafdeling i brug. En officiel godkendelse krævede, at også drenge kunne optages, så nu gik der drenge i både mellemskole og gymnasium på Skoletorvet. Imperiet var forlængst synligt for enhver, og bygningsmæssigt fortsatte væksten helt frem til 1972.

Men 25 års hårdt arbejde satte sine spor, også på en Theodora Lang. Medvirkende var økonomiske og administrative fortrædeligheder. Den mandsdominerede kommunalbestyrelse havde svært ved at forhandle med den selvbevidste og selvbestaltede skoleleder, som udfoldede store perspektiver frem for slavisk at følge gældende regler. Nils Kjærulf skriver i Th. Langs Gymnasium 1907-1977:

"Det, der lå forude, var mest vanskeligheder og ærgrelser. De første meldte sig fra ministeriet, der tøvede med at give dimissionsret til studentereksamen. Så sent som december 1909 havde hun endnu ikke fået den. Da kom selveste undervisningsinspektøren, professor Tuxen, på besøg, og han har vistnok været mere syrlig end ellers, hvad mange, der kendte ham, næppe havde troet muligt. Theodora betegnede ham som én ikke just opmuntrende tilsynsmand', og hun var som bekendt en dannet dame.

Hertil kom vanskeligheder i byen. Hendes forhold til Silkeborg Kommune var ikke det bedste - de kommunale myndigheder betragtede børne- og mellemskolen, for slet ikke at tale om gymnasiet, som den fine skole, betalingsskolen for det bedre borgerskabs børn. Også til Vinthers Seminarium var forholdet yderst køligt, især på grund af rivalisering

mellem hende og forstander Vinther, idet begge efterhånden var kommet til at rage uforsonligt i vejret som to milepæle i Silkeborgs historie. Bedre blev forholdet ikke, da der kom gymnasieoverbygning på Skoletorvet, da Vinthers Seminarium som grundtvigsk højsborg fra gammel tid havde en naturlig aversion mod akademikerstanden og al dens væsen".

I 1917 blev Th. Langs Skoler en selvejende institution. I 1970'erne blev gymnasiet udflyttet i amtsligt regi og seminariet blev nedlagt i 1980'erne. Kun den private børneskole er tilbage på Skoletorvet. Her udvikles og afprøves stadig pædagogiske ideer, helt i grundlæggerens ånd. Det, der startede under særdeles beskedne kår, udviklede sig til et enestående monument i dansk skolehistorie.

Kilde: www.silkeborgshistorie.dk